

Sárospataki
Ifjúsági Közlöny

.....

Főszerkesztő:
Szabó Zoltán

Társzerkesztők:
Tárczy Dániel és Nagy Sándor

Felelős szerkesztő:
Zsiros József

.....

T a r t a l o m : A felelős-szerkesztő: Az ifjúsághoz! — Zsiros József: Hadúrhoz. (Vers.) — Szabó István: Bölcséleti csacsogások. — Zsiros József: Temetőben. (Vers) — Senex: Két levél. (Folyt. és vége) — Bathó J.—Bagdy I.: Asszonyom ne írjon... (Dal.) — id. Székely Sándor: Szemelvények a magyar diák természetrajzából. (Folyt.) — Hírek. — Egyleti élet. — A felelős szerkesztő üzenetei.

.....

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. ☐ Kollégium.	Előfizetés: Félévre ... 3000 K. Egy példány 700 K.

XXXIX. évfolyam.

5. szám.

1924. január hó.

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

XXXIX. évfolyam. 5. szám. 1924. január hó.

Főszerkesztő:

Szabó Zoltán

Társzerkesztők:

Tárczy Dániel és Nagy Sándor

Felelés szerkesztő:

Zsiros József

Az ifjúsághoz!

Egy halódó nemzet véres vergődése elevenedik meg előttem; egy becsapott, megtaposott árva nemzeté. Hörgése iszonytató kinnal zuhog bele a bakacsinos éjszakába s mint lidérc-nyomás üli meg a meddőn maradt ugart. A bemohosodott rozsdás kripta-ajtó dobbanva szakad fel; nem bírja tovább a fájdalom szaggató erejét... A magyar föld haldoklik, ... a magyar élet búcsúzik, ... a magyar jövő, ez a végtelenbe nyíló örökszépség dermedten omlik a szívek sírjába...

Beh szomorú temetővé lettél, magyar ifjúság! Beh hamar elvégezted örökcéljaid megvalósítását!... Elvégezted, mielőtt elkezdted volna; meghaltál, mielőtt éltél volna. Az ó-testamentomi jövendölések átka beteljesült rajtad, mert magad is úgy akartad... Azt mondd, hogy magyarságod arculata, jellege a halálban is felséges szépségekben tükröződik ki! Sajnálak, hogy csak eddig jutottál. Nekem fáj ez a szépség! Engem éget ez a tükröződés! Bennem sikoltva riad fel a pogány oltárok parázsló tüzénél vérembe égett ősdölyf! És én ezzel a riadással tetemre hívlak! Tetemre hívom a karod, a szíved, a te megcsúfolt lelked, amelyhez istentelen kufárok serege gúnyolódni jár Tetemre hívom örökszépségű lényed minden porcikáját. S ha van még benned erő, megmozdulsz, mert életről van szó!...

Magyar ifjúság! szegény világgá úzótt, bujdosó remény! Láttalak a munka mezején, hol acélos erőd gyöngyöző

verejtékcseppekkel tett bizonysgot jövendők mellett. Látalak nagygyá nőni a haragos villámok csapásai alatt. amikor vérfolyamokat árasztottál kebledből; láttalak, amint üveges szemű halottak felett győzelemre rohantál: de ilyen erőtelennek, ilyen fásúlnak — mint most — soha! Talán erőd fogyott el?! Talán lelked roskadt meg?! Vagy hited szakadt szét megsemmisülő foszlányokra?!... Nem!! Akaratodra ült rá a semmittevés szelleme.

Az akarat mozgató erő; az akarat építő hatalom; az akarat dicsőséges győzelem!

Hiába nézed a múltat, ha nem gondolsz arra, hogy olyanná tedd a jövőt. Hiába ragyognak előtted a világító szövetnekek, ha nem indúlsz utánuk. Hiába kiáltasz átkot sikertelenséged felmutatóira, ha nem fogsz munkához. Hiába siratod pusztulásod, ha *nem akarsz*, hogy talpra állj. Magyar ifjúság! Hiába tervezgeted ősi hazád ujjaépítését, ha *nem akarsz* elvégezni *kötelességeidet*.

Az akarat erős lelki hatások tudatos megnyilvánulása. Beidegzöttél e már az egyetemes magyar lélekbe, mely acél-akaratát szent örökséged visszavívására összpontosítja? Felfogtál-e csak egy részecskét is azokból a kín-hullámokból, melyek nemzedet arcúlveréséből keletkeznek? Ha igen: bűnös vagy, kegyetlenül bűnös vagy, mert nem lázadtál fel ellene, mert tétlenül tűröd gyilkoló munkáját.

Drága magyar ifjúság! árva kenyeres pajtásom! Ne engedd megkövesedni szived, elernyedni karod; ne hagyd megfásúlni lelked! Irtóztató fogadással tégy esküt, hogy sem lelkedben, sem testedben nem nyugszol meg addig, míg hazádat haldokolni látod.

Akard, tántoríthatatlanul akard az életet! S meglesz!! *A felelős-szerkesztő.*

~~~~~

Hadúrhoz.

Irtó: Zsiros József.

Nagy Magyar Isten!
 Világégésben, vérzivatarban
 Ostorod voltunk ezer éven át,
 Erőd lobogott a szittyá-karban,
 Haragod zúgták vad turánpuszták

S oltárod körül szent tüzek égtek
Távolba szegzett vágyó szemekben . . .
Hej, ki tudta, hogy a magyar végzet
Hulló csillaga ragyog odafenn?!

Nagy Magyar-Isten,

Villámod voltunk, mely szikrázva gyúlt
Gyalázott, csúfolt, bús homlokodon,
Félni a világ nevüinktől tanúlt
S im porban fekszik a vérázott hon.
A végzet betelt . . . Magyar sorsnak ez
Haj milyen dicső és mily kegyetlen:
Eltérni némán a sír mint fedez
Hirdetni mégis kővé meredten
Szent zokogásban, . . . keserves jajjal:
Az igazságot nem ölhetik meg.
Kigyúl még egyszer a magyar hajnal
S tőle a föld s az ég is megremeg! . . .

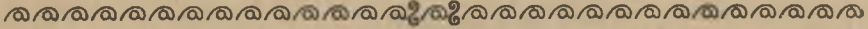
Nagy Magyar-Isten!

Te bosszúálló, kegyetlen Hadúr,
Bocsáss meg, hogyha felsírunk Hozzád,
Ha úgy végzéd, hogy vesszen botorúl:
Mért adtál akkor áldott, szent hazát?
És szívet belénk miért teremtél,
Ha hön szeretni vele nem szabad?
Árvábbak vagyunk egy rongy féregnél,
Melynek menhelyet minden göröngy ad.
Hazánk széthullott . . . Elhunytak a jók
S mi itt maradtunk földönfutóknak,
Támaszunk csak egy hitvány koldusbot,
Lehet, hogy az is elhagy már holnap
Elbukunk aztán — szégyennel, . . . árván,
Rútabbul, mint azt vártuk valaha,
Nem lesz egy rög az átkos föld hátán,
Mely holttestünkre áldón omlana . . .

Nagy Magyar-Isten,

Korcs fajzat tépi s gyilkolja néped,
Kit eddig büszkén karodon hordtál.
Mondd, öröksorsunk lesz ez a végzet?
Örökre elhal a magyar zsoltár? . . .
A haláltól mi nem féltünk soha,
Élni nem tudtunk; meghalni: *bátran*,
Sorsunk most mégis olyan mostoha
Nem halhatunk meg gyilkos csatákban . . .

Nagy Magyar-Isten,
 Lesujthatsz, . . . De még végakarattal
 Azt kérjük: rólunk balkezed vedd le
 S mi e rongynépet koldusbotunkkal
 Úgy elverjük, hogy elpusztúl bele!

Bölcseleti csacsogások. Irta: Szabó István.

A mai kor embere bekötött szemmel barangol a világ szintelt rózsáligetében. Hasonlatos a tenger felszínén szökdelő vizipókhhoz. Mily csodálatos mélységek, töméntelen orgánumok, kincses világok, viruló életek pompáznak a víz felszíne alatt, amiről a tudatlan kis parány mit sem sejt. ami előtte, ami számára hihetetlenül ismeretlen, hiszen ő egyre csak a mérhetetlen mélységek kincseit elleplező vízrengeteg felületén szökdel. Ilyen szájalomraméltó vizipók a ma embere. Ő is csak a világmindenség tengerének felszínén szökdecsel, képtelen egy pillanatra is alámerülni, hogy bepillantson a rejtőzködő titkok szentélyébe, hogy meglássa, micsoda értékek, micsoda életek, micsoda világok élnek a mélyben lenn.

Szökdel a felületen, hányódik-vetődik a dolgok felszínén, mélyükre hatolni, a balga képtelen, gondolkodni, elmélkedni azok mély-séges titkain nem tudhat szegény hisz' a gondolkodás: „gondolkodni akarás.” néki pedig nincsen akarata. Amit övének hisz, az sem az övé, hanem környezetének végzetes befolyása, s ő maga annak szá-nandó áldozata Nézi a dolgok végtelen özönét, de nem látja azokat.

A közöttünk létező dolgokat egységben fogjuk fel s nem vesz-szük észre bennük azokat az uralkodó elveket, amelyeknek egységbe olvadása teszi őket azokká — amik.

A dolgok két uralkodó elvnek, az anyagnak és alaknak fejede-lmi pillérein épülnek fel.

Iskolakertünk muzsaszobra az anyag- és alak elveinek egysé-gében tekint le reánk. Az, amiből a szobor készült, (a bronz) az anyag; az a keret, ami által a bronz a muza ábrázolására kény-szerül, az alak. Vagy ugyanezt egy erkölcsi létezőben szemlélve: hitudományi karunk tagjainak összessége, az anyag; a jogok és kö-telességek pedig, melyek őket egységbe fűzik, az alak.

Az anyag az a létező tehát, amiből valami lehet; az alak pedig az a keret, amely által az anyag valamivé lesz.

Az anyag kétféle — szabadon felfogva. Az a testi érzékeinkre létező, amelyből valami lehet: konkrét anyag; s az az elvont létező, amelyből valami lehet: absztrakt anyag

Az alak ugyancsak kettős felosztást követhet. Az a külső világ-ban megnyilvánuló keret, amely által az anyag valamivé lesz: külső alak s az a benső énünkben élő keret, amely által az anyag vala-mivé lesz: belső alak.

A belső alak belülről határoz meg valamit, hogy ilyen vagy

olyan legyen és ne másmilyen. A belső alak absztrakt anyagot határoz meg amelyet, ha a lélek a külső világ vásznára kivetít konkrét anyagot keretező külső alakká válik. Az ember lelkét megrezzenti, egy a fantázia méhében fogant elvont gondolat; a belső alak azt kerettel körülburkolja s a lélek kivetíti a külső világba, ahol konkrét anyagba faragva, a külső alak kényszerköntösébe öltöztetve, megjelenik egy ciklopsz, szatir, szirén stb. márványszobra. Tehát a lélekben élő belső alak, miként a mintakép, vagyis az a külső alak, ami szerint valami lesz megszabja, hogy a dolog ilyen legyen és nem más.

Noha az anyag és alak egymástól lényegesen különböző létezők és bár a dolgokat igen gyakran vagy csak az anyag, vagy csak az alak szerint ítéljük meg, mégis ezek önmagukban életképtelenek és csak a kettőnek összelelkezése által szökelhet valami a nem létből a létbe.

Igy például: a lélek és test összelelkezése szüli az embert, önmagában sem a test, sem a lélek nem lehet ember.

Az anyagnak más alakkal, vagy egyazon alaknak más anyaggal való egyesülése, vagyis az uralkodó elveknek, az anyagnak és alaknak változó egyesülése új létezőnek szülője.

Régi igazság: „Materia appetit formas,“ az anyag vágyik az alak után. Az anyag élete szüntelen formaöltésben merül ki; viszont az alak — mind létrejöttében, mind létezésében okozatként, mint létrehozó és fenntartó októl függ az anyagtól.

Anyag és alak a legszorosabb ok és okozati összefüggésben van egymással. Az alak meghatározza az anyag alanyiságát, viszont az anyag szüli, fenntartja az alakot. Az alak, mintegy járuléka (accidens) az anyagnak, mint lényegnek (substantia) létbe szökése (actus) annak, mint képességnek (potentia.)

A dolgoknak e duális mivoltát mi már mint elválhatatlan egységet ismerjük meg, de ebből nem következik, hogy ezek ne lennének külön individuumok. Az ember lelkét is úgy ismerjük meg, amint a testben van, mégis test és lélek, két teljesen külön egyedi létező.

De nemcsak a lélek, mint ilyen lehet materia, lehet az egy benne vajúdó gondolat, találmány; egy benne élő idea, eszme.

Materia az Isten-idea az ember lelkében. Mindannyiunkkal velünk született, lelkünknek láthatatlan, megfoghatatlan materiája, születünk légyen bár a kaukázus erdőkoszorúza bérci közepett, avagy a polinéziai szigetvilágnak egy cölöpökre vert vadon falucskájában, ez az Isten-eszme benn' gomolyog lelkünk csodálatos szentélyében. Úgy öleli át lelkünk e benne szétfolyó ens-ként gomolygó ideát, mint a karrarai márványtömb e benne potentialiter szunnyadó milói Venus szobor alakját. Nem mindenki látja meg benne, de a művész ihletett szeme az idomtalan tömbben is tüstént felfedezi az anyagban szunnyadó, szétfolyó, lágy szobor alakjának a körvonalait, amely vágyvágyik külső alakba ömölni. A tömb átadja magát a művész vésőjének, forgácsként hull alá a kalapács ütési alatt, minden felesleges, ami ködbe burkolni iparkodik a szobor potenciális alakját, végül a

materia külső formát ölt s kibontakozik a Venus tiszta, királynői szoboralakja.

Az ember lelke is egy ilyen karrarai márványtömb, melyben potentialiter szunnyad egy fenséges Isten eszme, körvonalai szétfolyanak, de mint „materia appetit formam“ és vágya valóba is szökkel, ha az a tömb átengedi magát a legtökéletesebb művész, az Ur vésőjének. Az Ur kezében csillog a leghathatósabb véső, a kegyelem, csiszol, simogat, farag; ahol kell, zúz, tör, üt s málik róla minden, ami nem oda való s kialakul a fenséges szobor s kilöveli magát a hit alakjában.

Ámde „non omni ligno fit Mercurius“ súgja az ő s római mondás; (nem minden fából lesz Mercurius) ha az a márványtömb részecskéi között szerfelett kemény, makacs az összetartás, ha az a lélek annyira uralja a szenvedélyek durva seregét, akkor a véső ütése alatt törik a durva tömb ott is, ahol már a szobor körvonalai vannak.

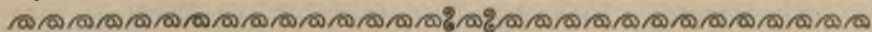
Engednünk kell, hogy az a véső vesse, vájja azt a márványtömböt, ott, hol ő akarja, mert az Ur egyedüli hívatott művésze a mi lelkeinknek s az ő kegyelme egyetlen biztos eszköze az isteni célnak.

Mi hitvány materiák önmagunkban holtak vagyunk, nekünk formába, evangéliumi formába kell ömölnünk, mert csak ez a forma az, amely „dat esse rei,“ mely megadja a mi való létezésünket.

A sasnak szüksége van büszke hegyoromra, a pacsirtának cserjére a csendes patak partján, a rémszarvas csak jéggel borított vidékeken érzi jól magát, a datolya-pálma csak déli hőségek alatt terem.

Minden csak a maga helyén virúl, ahol azonban elhibázva szabják a materiához a formát; ahol a datolya pálmát az Alpok magaslataira, a rémszarvast a forró sivatagba helyezik, ott örökös sóhajtás a természet rendje.

Ami a sas hegyorom nélkül, ami a pacsirta cserje nélkül, azok vagyunk mi az evangéliumi formák nélkül. Mert csak az evangélium enyhe formái az örök életnek formái.

Temetőben.

Irta: Zsiros József.

Zord hazája a virágoknak,
Hol csak emlékek emléke él,
Miért hallgatsz olyan ostobán?
Nem hallod? Szívem hozzád beszél.

. . . Elhoztam életem. Sorsom legyen
Bús elmúlás, hogy feledjenek,
Míg egyszer, mint harci riadó
Új népeknek új dalt zenghetek,
Melytől felpezsdül hideg vére

Ezeréves nagy halottaknak,
 Kik pej-lovakon vad robajjal
 E bomlott földön átrohannak
 Vért áldozva forró piros vért
 Halott nemzetek sötét torán:
 Duhaj-kedv, nóta, régi bánat
 S ős-pogány virtus vár ottan rám . . .
 Hej, de ősi sors! . . . Ha lerázom
 Vállaimról a céda átkot:
 Bolond kedvemben hős lovagként
 Ellenségimnek megbocsátok;
 Aztán hordom tovább az igát
 Vakon s hetykén összerogyásig,
 Mert magyar vagyok: nagylelkű faj,
 Kinél minden hang tetté válik . . .

. . . Nagy temető: valóság s álom, . . .
 Remények, vágyak véghatára,
 Hallgass, amíg tárogva zendül
 A feltámadás harsonája,
 De verd fel akkor nagy lakóidat
 Megvívni a jog szent harcait
 S új életre kel árva hazám!
 Vagy csendesen tovább álmodik? . . .
 . . . Vagy csendesen tovább álmodik . . .

Két levél.

Irta: *Senex.*

(Folyt. év vége.)

Illés persze még javában aludt, mikor már Pista a rendes reggeli sétájára indult a ház melletti kertben. Az emeleti folyosón még ott állott az előző napi hurcolkodásból kiszorult dobozok és ládák tömkelege.

— Meglátszik, hogy asszonyszemélyek is vannak a háznál, — gondolta magában Pista. Férfi, különösen komoly professzor nem jár ennyi holmival.

Egyszerre különös dolog vonta magára figyelmét. Ijedt lányhang, mérges kutyaugatás. Kíváncsian indult arra. A kert zugában, ahol még javában nyitak az őszi rózsák, ott állt egy lány, frissen szedett, hatalmas rózsacsokorral védelmezve magát a Rakopitz viz-lája ellen, mely látva, hogy gyámoltalan ellenfélre akadt, körbe-körbe viháncolt az ijedt lány körül.

Pista nem állhatta meg, hogy először jól ki ne mosolyogja magát a kedves jeleneten, mielőtt elindult felszabadítani a szép ostromzárólat.

— Takarodj, rikkantott Pista. A kutya elsomfordált. Pista ott állott szemtől-szembe egy nagyon szép, nagyon piruló szökeséggel.

— Szalóczy István, egyetemi studens — szól Pista. — Ugy-e, a professzor úr nagynénije, — tette hozzá hamiskás mosolygással.

A lány a rózsák közé temette arcát. Veszedelmesen szép volt a szőke fej a hamvas őszirózsák között.

— Ugy-e magyar? — volt az első szava.

— Honnan gondolja kisasszony?

— A fekete arcáról, huncut eszejárásáról, meg a... meg a... bajuszáról.

— Hát látott már magyar diákot?

— Igen.

— Hol?

— Otthon, Bázelen. Ott lakott nálunk. Dókos, Dókos Lőrinc, — s arca még pirosabb lett egy árnyalattal.

— Hiszen én ismerem, — szól meglepetve Pista. — Jó barátom, Patakon van, ahonnan én is jöttem. Mi nem sokkal azután indultunk, amikor ő hazajött. Ó . . .

Itt hirtelen elharapta a szót. Valami különös gondolata támadt, amint a lány nedves fényben ragyogó, várakozó szemébe nézett.

A lány egyszerre felkapta a fejét. Komolykodva kezdte:

— Én Kätthe vagyok. A professzor úrnak húga, — tette hozzá mosolyogva hangsúlyozva az utolsó szót. — Köszönöm, hogy megszabadított a kutyától, ezért kap egy virágot.

Pista bókolva köszönte meg. A leány elsietett. — Mintha libegne, gondolta a diák s elgondolkozva bámúlt utána.

Péter akkor már megfújta lyukas fáját, bizonyára ébresztőül az Illés fülébe:

„Csereháti cseresnye,
Ébredj fel már — menyecske.”

III.

Hochauser Hanzi bácsi barátságos mosolygással köszöntötte a három magyart, akik épen most léptek le az ajtón. Leléptek, mert a „Blechernen Hút“ ba két lépcső vezet az utcáról, aki nem ismeri a járást, annak a feje előbb ér be, mint lába. Magyarjaink szemmel láthatólag jól ismerik a járást, mi tagadás, gyakori vendégek az öreg Hansnál. Most is rendelés nélkül hozta a rajnait, hiába ezek csak nem tudtak rászokni a söritalra. A csapszékben voltak már jócskán diákok. Sört ittak, vitatkoztak, nótáztak, megint ittak, megint vitatkoztak, újra nótáztak. A magyar fiúkat mindnyájan szerették vidám kedvükért, s ha szórakozásról volt szó, komoly becstületességükért.

Mig Pista némán könyökölt az asztalon, Illés felé sandítva titokban meglökte a Péter oldalát:

— Nézd csak ezt a gyereket, így néz ki az ember, ha szerelmes. Peti nem nagyon érthette el a tréfát, komoran hallgatott.

— Mi az ördög ütött belétek? Talán valami rossz hírt kaptatok hazúlról s azt titkoljátok előlem?

— No nincs semmi baj Illés — nyugtatta meg nevetve Pista. — Tölts pajtás! Peti, fújhatnál valami jó nótát.

Peti előszedte elmaradhatatlan szerszámát a felleghajtó alól s rákezde szép szomorúan:

„Titkon sirok, hogy más ne lássa
Siralminnak sehol nincs mása,
Bágyadt szívem szerelmednek égő lámpása,
A szerelem veszedelem, egek tsapása.“

Pista újra a könyökére eresztette a fejét. Péter talán soha sem fújta ennyire a szívéből

— Ne érzelegyetek már ezekkel a szomorú nőtákkal, — fakadt ki Illés az asztalra ütve mintha a szomorúság hollóját akarta volna elriasztani. — Hogy is van az a régi pataki!

„Vesszen el a világ, csak teremjen a szőlő,
Amely munka nélkül legyen bőven termő!
Torkainkat élesztse, gégéinket nedvesítse.
Hej Pista, Pista! hajrá te is Pista!“

A második sorba már belerikkantott a furulya, a harmadikba beharsant a Pista basszusa, a negyedik sor végénél már üres lett tele pohara. Utána persze a másik kettő jött sorra.

Négy cseh studens lépett be. Ezek is épen úgy összetartottak, mint a magyarok. Vezérük tagbaszakadt szőke fickó, kötekedő, hatalmaskodó, erőszakos természete miatt általános népszerűtlenségnek örvend.

— Aj! a magyaroknak mindig van jó kedv, jó bor... Engedelmetekkel ide ülünk

— Hát üljetek le Skrovek, ha akartok, — szolt Pista.

A csehek sört hozattak.

— Servus Kamerád! — szolt Skrovek poharát a Pistáé felé tolva.

— Már engedj meg Kamerád, de nálunk nem szoktak boros poharat sörössel koccintani.

— Hát igyatok ti is sört Kamerád!

— Már engedj meg Kamerád, de nálunk nem szokás borra sört inni.

— Ejnye, Kamerád, de meg vagy akadva azzal a szomorú hazáttokkal.

— Vigyázz, Kamerád, mert nálunk ilyenkor könnyen mozdúl az ember keze.

A cseh elhallgatott. Pajtásaihoz fordult s nagy hangon kezdte hánytorgatni, hogy hogyan ütött le ő otthon a vágóhidon egy ökröt egyetlen csapással. Hogy verte földhöz fogadásból apja összes mézszáros legényeit. 300 fontot felemelni, csak gyerekjáték Majd néha a magyarok felé vágva szemével halkán suttogott társaival.

Illésnek nagyon villogott a szeme, mikor a cseh az erejéről beszélt. Régi vágya volt, hogy egyszer kitölthesse a bosszúját rajta.

— Dókos Lőrinc csakugyan elgyűrűzte Kalót, a Szeredai Kától, — törte meg a csendet Pista.

— Legyenek boldogok — sóhajtott Illés. Sóhajtásában benne volt szétfosló szerelme, ami pedig valamikor hej be lángolt a szép professzorlányért.

— Mondd csak Kamerád — szólott újra Skrovek — ott van még nálatok Comenius?

— Nincsen Kamerád, elment a nyáron, ott is voltunk még a búcsúbeszédén. Kár, hogy elcsábította onnan az a bolond Drabik.

— Talán nem is tudod, magyar, hogy Drabik nekem rokonom s maga többet ér minden professzorotoknál. Comenius jól tette, hogy odébb állt a barbár fészekből. Nem tudjátok ti megbecsülni az okos embert.

— No, no!

— Talán nem úgy van? Nem is tudom, mi a kék égnek jöttek ide ti is, mintha nektek elég nem lenne a mi Prágánk!

— Hát ti?

— Hja, mi? Az egészen más! De ti nektek minék a tudomány. Ti barbarok csak verekedni tudtok. Bár — tette hozzá csúfolódó orrhangon, a cseheket ebben sem éritek el.

— Hallod e Skrovek? — fakadt ki Illés. — Elég volt! Ha be nem fogod a knédli zabálodat, kipróbálom rajtad a magyar virtust!

— Te? Te vakarcs? — szólott amaz megvetően, nyomaték kedvéért oldalbaütve a kis magyart.

Illés csak megfogta Skrovek gallérját és székestől együtt úgy hanyatnyakkantotta, mintha ott sem ült volna.

A cseh kárvmkodva ugrott fel s Illésnek rohanva ordította, úgy látszik, előre megbeszélt terv szerint a másik háromnak:

— Na, most.

Egy pillanat alatt egyetlen gomolygó tömeg lett a 3 magyarból és négy csehből. Illés egy pillanat alatt legyűrte Skroveket a földre s míg a másik nyavalyás hátán kaparászott, balkézzelel visszanyúlva, azt is lehúzta s a két fejet két karja alá fogva, nagy élvezettel kezdte őket egymáshoz ütögetni.

Hanzi bácsi jajgatva tördelte a kezét a kármentőben, a németek a csapszék túlsó felébe huzódva nézték a jelenetet. Beleavatkozni, hogy ők is kapjanak? Minek az különben is az egész a magyarok, meg a csehek magánügye. Azonban mégis látható élvezettel szemléltek, mikor Pista és Péter egy-egy csehnek karját hátrafacsarva ártalmatlanná tették őket s biztatták az egyszerre kettőt is dögönyöző Illést: — Hau zu. schlag zu!

— Nesztek lelkecskéim, — biztatta őket Illés — eszem azt a tudós fejeteket. Jaj de örülne, ha látna Drabik kereszt,- vagy miféle vakapátok! — s keze közt még mindig kongott a két cseh koponyája.

— Meg ne öld őket Illés! — kiáltott neki Pista.

— Dehogyan is. Csak okulnak egy kicsit a kedvesek, hogy ku-

kuljanak meg. — De azok már annyira el voltak fúlva, mikor Illés eleresztette őket, hogy nem is ordítottak.

A másik két cseh reszketve próbálta őket felélesztgetni.

— Ezt jól megcsináltuk fiúk mondhatom, — szólt Pista, — alighanem nagy baj lesz belőle. Ha ezt megtudják, nekünk kifelé áll a rúdunk Heidelbergből.

— Hidd el Pista, nem bánom, csakhogy egyszer kedvemre megfoghattam annak a magyarfaló Skroveknak a nyakát, — felelt Illés letörölve arcáról az izzadságot.

— És nem törött el — örvendezett Peti furulyáját vizsgálgatva.

Hans Hochausser, a jámbor csapláros még mindig szepegve ugyan, de előbotorkált, hogy felvegye a tallért, mit a távozó fiúk dobtak az asztalra.

IV.

Igen, búcsúznak Käthe, — szólt Pista, miután sokáig némán, lehajtott fővel lépdeltek egymás mellett.

— De miért ilyen hamar?

— Egy kis kellemetlenségünk volt a csehekkel. Eltanácsoltak másüvé, de mi haza megyünk. Otthon háború lesz. És most, Käthe, valamit mondani szeretnék magának: Käthe, szeretem . . .

A lány elpirúlt. Kegyelmed is? Tunyogi is épen ezzel búcsúzott az elébb tőlem. Őt szegényt, még meg is mosolyogtam s azt kérdeztem tőle, hogy nem ivott e, mondja meg neki, ha haragszik, hogy bocsásson meg. De kegyelmednek megmondom — folytatta a lány csöndeskén — hiszen magyar fiú, odamegy vissza . . . Lőrincet szeretem, Dókos Lőrincet, ő meg is ígérte, hogy visszajön értem. Mondja meg neki, hogy jöjjön, . . . vagy ne is mondjon semmit, hanem . . .

Már könnyezett a kis német leány; egy piciny énekeskönyvet vett elő kabátkájából, egy gyönyörű, nyíló rózsáról letépett két szirmot s a könyv lapjai közé csukta.

— Adj a oda neki ezt, ő fogja tudni, mit jelent, ugy-e, odaadja neki?

— Oda, oda. — A Pista szive összeszorúlt, már ebben a pillanatban tudta, hogy nem fogja odaadni azt Lőrincnek, most már a magyar Kató, a Szeredai Kató — hites urának. Azt a könyvet ő fogja majd csendes szomorúsággal elő elővenni, azt a két levelet el-el nézegetni s ha könny talál rája esni, — hiszen hát néha emlékezik az ember. — Oda . . . odaadom.

— Ugy-e, nem haragszik rám? — esdekelt síró szemmel a lány.

— Nem haragszom. Isten áldja meg Käthe, örökre. Gondoljon azért, gondoljon . . .

A néni reszelős hangja hallatszott s a szegény, szerelmes lány elsietett.

Péter talán utólszor vette elő furulyáját s nagyon-nagyon vígan fújta rajta egy régi vidám nótát:

„Mind bolond az a Dáma,
Kinek pap a Mátkája,
Lám az enyém Gavallér,
Szeret engem szép Legény
Édes kincsem.“

Olyan vidáman fújta, hogy a szeme is könnyes lett bele. Könyyes, neki, — a peregrinusnak.

Illés méltatlankodva zsörtölődött.

— Mi a kőnek sajnáljátok ezt a nyavalyás Heidelberget . . . Bár nekem is úgy a szívemhez nőtt ez a . . . igen, az — öreg Hans a „Blechernen Hut“-ban.

* * *

Tünődve nézegetem az öreg kollégium nagy könyvtárának legkisebb könyvét. Egy kicsike kis német énekes könyv. Benne két préselt rózsaszírom, ki tudja, hány száz évesek. A virág finom erei mintha egy különös nyelvű, titokzatos üzenet arabeszkjei lennének. Az egész könyvecskéből még mintha most is sugároznék egy szőke német lány kezesimitása, szeme rebbenése. S a rózsalevelek finom érhálózata mintha valami tragédiát rejtegetne, úgy sejtem, úgy érzem.

A hervadó iskolakert egyik fája alatt üldögélve is ennek a benyomásnak a hatása alatt vagyok. Egyszerre csak magasan, a sárga lombú fa legtetején, szemem láttára elválik egy levél az ágtól s lassú kerengéssel, szabálytalan iverekkel száll, száll — egyenesen az ölembe.

Nézem. A színeknek egész skálája ezen az egy levelen, a barnától, vöröstől a sárgáig, a vékonyabb, vastagabb erecskéknek egész szövedéke. Egy térkép egy láthatatlan, titokzatos országról, az Ősznek, Halálnak birodalmából, ki tudná olvasni, megfejteni. Honnan jöttél levélke. miért jöttél? Hátha valamelyik régi diák, régi professzor poraiból nőttél . . . *) Elaludtam, vagy csak elábrándoztam? . . .

Egy régi rózsaszírom a német leány énekeskönyvéből és a múlt ősznek egy sárgult levele — két levél — beszélt nekem ezt a históriát.

*) A pataki iskolakert helyén temető volt.

~~~~~

**Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban.**

Hiszek Magyarország feltámadásában.

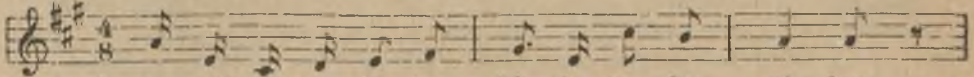
Amen.

Asszonyom ne írjon...

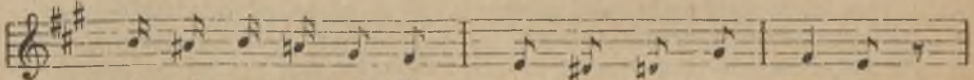
Szabadon, érzéssel.

Bagdy István.

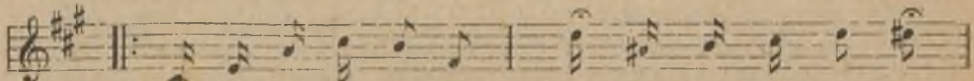
Bathó János.

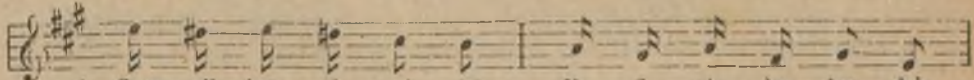
1. Asz - szo - nyom ne ír - jon bús le - ve - let né - kem
2. Szóp szó - ke asz - szo - nyom soh' se hit - tem vol - na

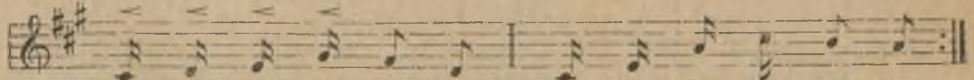
1. A - mi ma - gá - nak fáj én azt úgy - sem er - zem
2. Ne - ve - tő sze - mé - ből, hogy még könny is foly - na

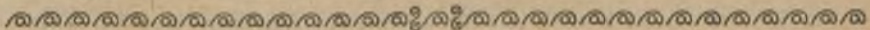
1. In - kább csak azt ír - ja, hogy sze - ra - tik s bol - dog
2. Hó - fe - hér or - cá - ján bá - nat ső - té - tel - jön

1. Szem - pil - lan - tá - szá - ért fér - fi - ak bo - lon - dok
2. Va - la - kít az is - ten any - nyi - ra meg - ver - jen,

1. Hej, csak eny - nyit ír - jon Asz - szo - nyom ne sír - jon.
2. Hogy még ne - kem ír - jon En - gem visz - sza sír - jon.

Szemelvények a magyar diák természetrajzából.

Fordította: id. Székely Sándor.

(Folytatás.)

A betegségekről.

Az egészséges és beteg diákokról eddig könyv nem jelent meg, valószínűleg azért, mert kevés diákbetegség van. Legtöbb a minden semester végén járványosan fellépő *lustalázra* (febris laborans diligentia) lyukad ki, amelynek tüneteit a szakértő orvos fauni mosollyal fojtja el. Az illető páciensnek ez esetben nagy akaraterőre van szüksége, hogy látszólag beteg legyen és ezáltal a lustálkodásra való engedélyt megkapja. A talán rendelt orvosságokat elővigyázatosan önti ki az ágya alatti lombikba.

Gyakran előjövő betegség az *orrvérzés* is (morbus simulans), amely, mihelyt a tanár kinyitja névsorkönyvét, hogy a tanulókat ismereteik előadására szólítsa fel, hirtelen lép fel s amely rögtön megszűnik, ha a diák (studiosus non bene preparatus) a tanterem ajtaját kívül bezárja.

Némelyik muzsafi heves *fogfájást* is igyekszik színlelni s azáltal a vizsgáló szívét megpuhítani. Már három nappal a félelmetes vizsga előtt turbánfélét borít borzas fejére, amely szenvedés azonban szobájának békés csendjében egy pillanat alatt elmúlik.

A többi betegségek csak rossz diákszokások utóbajai, s mind-egyikre csalahatlan gyógyszer található. Példának okáért megnevez-
zük a *korhelyláz*t (katzenjammer, morbus communis) a morbus com-
mūnis lanceolatus alfajával, amikor a páciensnek minden hajaszála
a legcsekélyebb fejmozdításnál is fájdalmasan nyilallik. A clupeua
harengus ismételt adagjai amelyet elővigyázatosan ecettel és olajjal
kell leönteni, elűzhetik e különben nem veszélyes betegséget

Egy másik nem ritka baj a *gyomorégés* (influenza abdominalis).
Ez a betegség előszeretettel a fiatalabb diákokat támadja meg, akik
nagy ünnepnapokon annyi ételt zabálnak be, hogy a kosztadó asz-
szony felháborodva hagyja el az asztalt és orvosért küld, aki már
Pharao idejében ismeretes háziszerral nem sokára ismét helyreállítja
az európai egyensúlyt.

Ime látod kedves és nyájas olvasó, hogy a bátor ember fiának
a legkevésbé se kell félnie a dákok betegségeitől.

~~~~~

Hirek.

KÉRÉS! Kedves olvasóim! Szíves elnézésteket kérem
januári számom ily késői megjelenéséért. A késés oka
nem bennem, hanem a kolloquiumi időben rejlik, mely
— sajna — drákói szigorúsággal nehezedett zsenge szer-
kesztőim agyonterhelt vállaira. Látogatásom ezután aka-
dálytalan lesz, hacsak Ti ki nem zártok szívecskéitek
nagy szeretetéből.

A „Közlöny.“

Előfizetési felhívás! Februári számunkkal „Közlönyünk“
élete egy újabb féslesztendő „végtelenje“ felé evez. Nem a munka
nehézségei, hanem sok más, inkább anyagi eshetőség fogalmát fog-
laljuk mi a „végtelen“ szó alá. Végtelen pl. a munkabér, a papírár,
melyek már most is elérhetetlen magasságban lebegnek kicsiny erőink
felett. Ezekre gondolunk akkor, amikor olvasó közönségünk szíves
figyelmét újból felhívjuk „Közlönyünk“ előfizetésére. Mi nem a ma-
gunké vagyunk, hanem az olvasó közönségé. Szabadon rendelkezik
életünkkel és halálunkkal. Kezében van letéve fejlődésünk útja. de
ott van a tör is, mellyel halálosra sebezheti szárnyaló lelkünket.
Abban a tudatban, hogy a mostani fokozatos áremelkedések mellett
a második félévre 5000 (ötezer) koronás előfizetés cseppet
sem sok, a viszontlátások reményében maradtunk, tisztulattal a

Szerkesztőség.

Darab László elhunytával nagy veszteség ért bennünket. Az örökké-dolgozó emberek közé tartozott; mindenütt ott volt, ahol munkáskezek hiánya miatt a közérdeke forgott kockán. Mint egyházfi, elévülhetetlen érdemeket szerzett, mint nyomdász, örömteljes szolgálatokkal kedveskedett nekünk s mint csa ádfő egy — most már — magára maradt család terheit hordozta kitartással. Az árván maradt család fájdalmát enyhítse az Örökkévaló Gondviselő szeretete, az elköltözött porai felett pedig áldása pihenjen meg.

Br. Vay Miklós Id. br. Vay Miklós, volt főgondnok unokája, Velencében 63 éves korában elhunyt. Béke emlékére!

A „**Hittanhallgatók Egylete**“ febr. 16-án műsorral egybekötött farsangi bált rendez palást- és studium alapra. Műsor: 1. Jelige; éneklé a Főiskolai Énekkar. 2. Vigjáték (1 felv.) 3. Komoly szavalt Nemcsik Endrétől. 4. Énekkari szereplés. 5. Tarkaságok; előadja Fodor Géza hh. 6. Vigszavalt: Németh Károlytól. 7. Vigjáték (1 felv.) Rendezőség az érdeklődőket és vig kedélyű fiatalokat szívesen meghívja.

Örömmel tudatjuk olvasóinkkal, hogy *Szendrey László*, a Közlöny volt felelős szerkesztője, most tiszadorogmai lelkész, 1924. év első napjaiban tartotta meg esküvőjét *Idrányi Irénkével*. A nagy boldogság szele, mely a nemes lelkeket összeforrasztotta, az esküvőn résztvevők által hozánk is átcsapott. A boldog házasság bizonyára nem gondoltak arra, hogy boldogságukért Patakon felragyogtak a szemek, megdobbantak a szívek s összeccsen-

dült a pohár. Mi ezek mellett még csak azt kívánjuk, hogy az új esztendő áldásai ezerszeresen sokszorozódjanak meg életükben, amihez a *Nagytiszteletű asszonynak* kézcsókjainkat küldjük. a *Nagytiszteletű urat* pedig igaz szeretettel öleljük.

Nov. 24-én az „Akadémiai Olvasóegylet“ fényes sikerű táncmulatságot rendezett. Az ugyanekkor színre került „Iglói diákok“ előadásának oroszlánrésze volt a sikerben. Jók voltak az összes szereplők; Kocsis S. (Pali), Makó D. (Pista), Mikes (Odrobina), Ruzska (Szidor), Ujszászy (Igazgató), Nagy S., Béky, Egry (tanárok), de legjobb volt a kis műkedvelő gárda primadonnája Elekes Nusy, akinek ügyes, temperamentumos előadása méltán kiváltotta azt a sok tapsot, amit kapott. A reggelig tartó tánc után vonatra ült 7 vállalkozó szellemű diák s a miskolci ref. leánygimn. szépen sikerült putnoki hangversenyén és táncmulatságán képviselve a patakiakat, diákbravúrral végigtáncolta a másik éjszakát is.

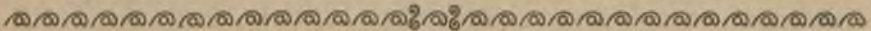
Adományok. Kedvesebb hirt régen hordozott a „Közlöny“ papírháta, mint mikor arról kell most számot adnia, hogy az elmúlt napokban Csontos igazgató úr 17.000 K-t juttatott kezünkhöz, mint egy kis társaság önkéntes gyűjtésének eredményét. Az öszszegnél is jobban esik az a tudat, hogy komoly beszélgetések, vagy vidám tréfálgatások zöld vagy fehér asztalánál is gondoltak a mi szerény diáklapunkra, amelyeknek talán-tán mégis van valami missziója. — *Székely Sándor* new-

brownswillei ref. lelkész, aki már többször adott nem mindennapi kifejezést az Alma Mater iránti szeretetének. most ismét egy ékesen szóló kifejezést adott ennek abban a küldeményében, melyből a Közlöny, Kórus, Theologus-Egylet, Cserkész-csapat, Erdélyi Önképzőkör és a gimn. III. oszt., mely utóbbinak fia, a szimpatikus kis Székely Sanyi egy évig tanulója volt — 25—25 ezer koronát kapott. Hálás szívvvel nyugtázzuk és köszönjük ezt a *magvas* szeretetet, bár sok ilyen öreg diákja volna a kollégiumnak!

Bathó Jánosnak a „Közlönyben” eddig megjelent nótái csinos lev. lap alakban megrendelhetők a szerkesztőségnél darabonként 300 K-ás áron.

A gimnáziumban az új félévben megkezdődött a tanítás. A fiúk a konviktusban erősen nekigyürköztek, hogy évvégén csikók helyett jól kihizott ökrökkel kedveskedjenek szüleiknek. — **A theologián** a tanári kar a kérdezgetések által kemény akadályokat gördített a törekvők elé, amivel bizonyára azt igyekezett elérni, hogy az *elmaradottak* között ne legyen túlságos a távolság. A siker egyébként fényes, csak a szuszogók feneklettek be a filozofia posványába.

A következő számtól kezdve tért nyitunk a pataki diákviccek számára. Akik tudnak ilyeneket, szíveskedjenek hozzánk beküldeni, hogy nevük alatt közölhessük.

Egyleti élet.

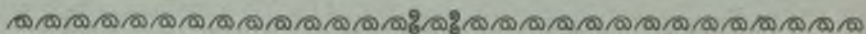
A „**Hittanhallgatók Egylete,**” mint a múlt évben, úgy most is szép munkásságot fejt ki. Hetenkénti összejevetelein az imádkozás, pr dikálás, tudományos dolgozatok felolvasása és szavalatok által bő alkalmat nyújt a theologusok önképzésére. A szereplők mindig az önként vállalkozók köréből kerülnek ki, akik nemes ambícióval, a múltakhoz méltó szorgalommal igyekeznek az egylet belső virágzását előmozdítani. A szokásos pályázatokra ez évben a következő pályatételeket tűzte ki: 1.

Öszöv. irodalom történetből: A Krónikák, Sámuel és a Királyok könyvének párhuzamos elbeszélései és azok forrásai. 2. Magyar prot. egyháztörténetből: Károlyi és Káldi bibliafordítása. 3. Ker. hittanból: a ref. egyház tanítása a Szentírás tekintélyéről. (Bírálatos ismertetés). 4. Belmisszió pályakérdés: Miben álljon a falusi lelkész belmissziói munkálkodása? 5. Lelkigondozásból: Az ifjúság lelki gondozása. 6. Őszi egyházi beszéd irandó szabadon választott szöveg alapján. Az idegen

irással írt pályamunkák jelíges levéllel elíátva legkésőbb május 15 ig adandók be az Egylet titkárához. A díjak a munkák értékéhez képest könyvben fognak megállapittatni. (Közéérték a Ceglédi S. imádságos könyve)

Az „**Erdélyi Önképzőkör**“ Elekes Imre tanárelnök vezetése mellett gazdag műsorú üléseket tart. Igazi szárnybontogatások tere ez a kör,

hol az előtörő zsenge lelkek ügyes és gondos vezetés mellett bátorságot és erőt nyernek a szárnyalásra. Kedves felolvasások, ügyes szavalatok, tartalmas bírálatok teszik vonzóvá az üléseket. Még azon sem csodálkozhatunk, ha egy-egy „szereplő“ meghallgatására olykor olykor a lányok is bevetődnek, csak úgy — „kiváncsiságból.

A felelős-szerkesztő üzenetei.

T. E. Tolcsva. A sorok között olvasható szemrehányást megérdemeljük. Sokáig gyötört a Pókainé ismert választása, de nem tudtunk zöldágra vergődni, hát egy semleges nevet választottunk. Ez a szám már új címre ment. Kézcsók.

Érdeklődő. A.-szántó. A tervezett verses-kötet kiadása a nehéz viszonyok miatt: alszik. Hogy mi lesz belőle, nem tudjuk. Hálás köszönet s kézcsók.

Gy. K. Erdőhorváti. Kedves Kálmán bátyám, tudod, hogy átvettem. Bravissimo! Selymes Péter még a maga korában is elbújhatott melletted.

Sz. B. Tokaj. Előfizetése csak a febr.-i számmal kezdődik. A türelem rózsát terem. Reméljük nem haragszik??

„Vágd a fejéhez.“ No-no, egy kicsit lassabban!

**Csonka Magyarország nem ország, —
Egész Magyarország mennyország!**

Kiadja: a főiskolai Ifjúsági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Kadár József IV. é. bh.
